

Linux: Software Licenties

D. Leeuw

13 april 2025

v.1.1.2

© 2020-2025 Dennis Leeuw

Dit werk is uitgegeven onder de Creative Commons BY-NC-SA Licentie en laat anderen toe het werk te kopiëren, distribueren, vertonen, op te voeren, en om afgeleid materiaal te maken, zolang de auteurs en uitgever worden vermeld als maker van het werk, het werk niet commercieel gebruikt wordt en afgeleide werken onder identieke voorwaarden worden verspreid.

Over dit Document

Inhoudsopgave

Over dit Document	i
1 Gebruiksrechten en licenties	1
2 Gebruikslicenties	3
2.1 MIT	3
2.2 BSD	4
2.3 GPL	4
3 Creative Commons	5
4 Open standaarden	7
5 Open data	9
6 Open Source Business Model	11
Index	13

Hoofdstuk 1

Gebruiksrechten en licenties

Het auteursrecht stamt uit 1710 en was oorspronkelijk bedoeld om de drukker te beschermen. Later is dit over gegaan op de auteur. Omdat ook een programmeur een schrijver is geldt er voor broncode dezelfde rechten als op boeken. Maar wat houdt auteursrecht nu eigenlijk in.

Volgens de wet:

"Het auteursrecht is het uitsluitend recht van de maker van een werk van letterkunde, wetenschap of kunst, of van diens rechtverkrijgenden, om dit openbaar te maken en te verveelvoudigen, behoudens de beperkingen, bij de wet gesteld." (Artikel 1 Auteurswet)

Dit zegt dus iets over het openbaar maken en het kopiëren (verveelvoudigen) van het gemaakte werk. De auteur mag dit doen en niemand anders (uitsluitend recht van de maker). Als een programmeur software schrijft en dit aan iemand anders geeft, dan mag deze de software gebruiken maar niet kopiëren en verder verspreiden.

Voor de auteur zijn de regels dus in de wet vastgelegd, welke rechten een gebruiker van de software heeft dat mag de auteur zelf bepalen. Deze rechten worden vastgelegd in een gebruikerslicentie. Elke auteur kan zijn eigen licentie maken, wat veel bedrijven dan ook doen. De meest bekende is waarschijnlijk Microsoft's EULA; End-Users License Agreement. De EULA zegt in het kort dat Microsoft niet verantwoordelijk is voor de gemaakt software en eventuele fouten die het mocht bevatten, dat je het op 1 machine mag gebruiken, je mag geen kopieën mag maken en het mag maar door 1 persoon tegelijkertijd gebruikt worden.

Omdat Unix ontstaan is door software met elkaar te delen zijn er andere licenties ontstaan. De meestvoorkomende zullen we in dit hoofdstuk behandelen.

Hoofdstuk 2

Gebruikslicenties

2.1 MIT

De MIT (Massachusetts Institute of Technology) licentie geven we hier in zijn geheel weer omdat hij de basis vormt voor veel van de erop volgende licenties.

Copyright <YEAR> <COPYRIGHT HOLDER>

Permission is hereby granted, free of charge, to any person obtaining a copy of this software and associated documentation files (the "Software"), to deal in the Software without restriction, including without limitation the rights to use, copy, modify, merge, publish, distribute, sublicense, and/or sell copies of the Software, and to permit persons to whom the Software is furnished to do so, subject to the following conditions:

The above copyright notice and this permission notice shall be included in all copies or substantial portions of the Software.

THE SOFTWARE IS PROVIDED "AS IS", WITHOUT WARRANTY OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO THE WARRANTIES OF MERCHANTABILITY, FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE AND NONINFRINGEMENT. IN NO EVENT SHALL THE AUTHORS OR COPYRIGHT HOLDERS BE LIABLE FOR ANY CLAIM, DAMAGES OR OTHER LIABILITY, WHETHER IN AN ACTION OF CONTRACT, TORT OR OTHERWISE, ARISING FROM, OUT OF OR IN CONNECTION WITH THE SOFTWARE OR THE USE OR OTHER DEALINGS IN THE SOFTWARE.

Eigenlijk zegt deze licentie dat je alles met de software mag doen, behalve het weghalen van de copyright en de licentievoorwaarden. Ook is er een duidelijk statement dat de maker niet verantwoordelijk is voor wat de software

doet. Deze laatste kom je in bijna elke licentie tegen. Ook in de EULA van Microsoft staat dit voorbehoud.

2.2 BSD

De BSD licentie, of beter de 3-clause BSD-licentie, voegt daar wat regels aan toe:

Redistribution and use in source and binary forms, with or without modification, are permitted provided that the following conditions are met:

1. Redistributions of source code must retain the above copyright notice, this list of conditions and the following disclaimer.
2. Redistributions in binary form must reproduce the above copyright notice, this list of conditions and the following disclaimer in the documentation and/or other materials provided with the distribution.
3. Neither the name of the copyright holder nor the names of its contributors may be used to endorse or promote products derived from this software without specific prior written permission.

De belangrijkste afwijking is de laatste regel, namelijk dat de naam van de schrijver van de software niet gebruikt mag worden voor promotionele doeleinden zonder schriftelijke toestemming. Dit was om te voorkomen dat een gewijzigde versie verspreid zou worden onder de naam van de oorspronkelijke auteur alsof deze de wijzigingen goed gekeurd zou hebben. Het was dus belangrijk dat er een onderscheid kwam tussen de oorspronkelijke code en de ervan afgeleide producten.

2.3 GPL

De GPL van de Free Software Foundation voegt er vele regels aan toe. De belangrijkste regel hierin is dat als je wat wijzigt in de software dan moet je die gewijzigde broncode ook weer openbaar maken. Wat bij de vorige twee licenties mogelijk is is de code te nemen, er wijzigingen in aan te brengen en dan alleen een gecompileerde (binaire) versie te leveren zonder de broncode. Dat mag met de GPL niet meer. Elke wijziging die je niet alleen voor je zelf maakt, daarvan moet je ook de broncode weer publiek beschikbaar stellen.

Als het goed is, althans dat is het doel van deze licentie, wordt elke verbetering zo openbaar en wordt de software beter. Je kunt een probleem dat je opgelost hebt dus niet meer alleen voor jezelf houden.

Hoofdstuk 3

Creative Commons

Naast software wordt er natuurlijk ook documentatie geschreven voor de software, worden er logo's gemaakt voor software en worden er websites ontworpen, soms worden er ook filmpjes gemaakt. Kortom we willen vaak meer creatieve uitingen vangen in een licentie dan alleen de software. In het begin werden de software licenties ook voor deze zaken gebruikt, maar dat bleek niet altijd toereikend. De oplossing is uiteindelijk gevonden in een set van voorwaarden die bekend staan als de Creative Commons.

Een Creative Commons (CC) licentie zegt dat je werk hergebruikt mag worden. Met wat toevoegingen aan de licentie kan je zelf bepalen wat er wel niet met je werk gedaan mag worden. De meest eenvoudige vorm is de CC BY. Deze zegt dat iedereen van alles met je werk mag doen, maar dat ze daarbij altijd aan naamsvermelding moeten dienen. Een beetje zoals de MIT licentie.

Zaken die je toe kan voegen zijn:

ND staat voor dat er Geen Afgeleide werken gemaakt mogen worden. Een logo mag dus wel gebruikt worden maar mag niet gewijzigd worden. ND is een afkorting voor No Derivatives.

NC wat staat voor Niet Commercieel (Non Commercial). Het product of een afgeleide ervan mag niet commercieel gebruikt worden.

SA staat voor dezelfde licentie (Share Alike). Het product of een afgeleide daarvan mag dan niet van licentie veranderen. Dit lijkt erg op de GPL licentie.

Dit boek is uitgebracht onder de CC BY NC SA. Dat wil dus zeggen dat als er een gewijzigd werk gemaakt wordt van dit document dan moeten daar de namen van de auteurs van dit document bij vermeld worden, mag

het niet commercieel uitgegeven worden en moet het onder dezelfde licentie verspreid worden. Je mag dus wel geld vragen voor het feit dat je een boek bijvoorbeeld gedrukt hebt.

Hoofdstuk 4

Open standaarden

Een verwarring die weleens wil ontstaan is het verschil tussen open source en open standaarden en toch is daar een wezenlijk verschil.

Open standaarden beschrijven hoe bijvoorbeeld data uitgewisseld kan worden. Protocollen als SMTP, POP3, IMAP, Telnet en FTP zijn allemaal beschreven in documenten die vrij op Internet toegankelijk zijn. Iedereen, dus ook de open source wereld, kan deze standaarden implementeren en er dus voor zorgen dat verschillende systemen, open source en commercieel, met elkaar kunnen communiceren. Gesloten protocollen die door een bedrijf zijn bedacht kunnen alleen door dat bedrijf gebruikt worden, hoewel door luisteren op het netwerk er natuurlijk ook gekeken kan worden hoe het protocol werkt.

Ook voor het uitwisselen van data is het van belang dat er open standaarden zijn. Het feit dat je een document dat je in Microsoft Word maakt alleen in Word kan lezen is natuurlijk een enorme beperking van je vrijheid. Je document zou in elke willekeurige tekstverwerker te openen en wijzigen moeten zijn, het is tenslotte jouw tekst. Toch is er pas sinds 2005 een open standaard voor office documenten. In 2005 werd door Organization for the Advancement of Structured Information Standards (OASIS) de OpenDocument standaard goedgekeurd. Deze standaard beschrijft hoe office documenten eruit moeten zien en omdat het een open standaard is kan iedereen de standaard implementeren, daarmee zou het mogelijk moeten zijn dat elke tekstverwerker een OpenDocument tekstdocument moet kunnen lezen en schrijven.

Hoofdstuk 5

Open data

In navolging van open source en open standaarden kwam er ook steeds meer de vraag op hoe dat zit met data. Kan data ook open zijn?

Is onderzoeksdata van een universiteit van de universiteit, van de onderzoeker of van de overheid (of instantie) die het onderzoek betaald heeft? En als die data gedeeld wordt met de wereld wat mag je er dan mee doen. Mag je de data van een onderzoek wijzigen?

Al dit soort zaken zijn het domein van de open data. Het is dus belangrijk dat bij data ook een keuze gemaakt wordt wat er wel en niet mee mag gebeuren.

Hoofdstuk 6

Open Source Business Model

Een veel gehoord tegenargument bij (tegen) het gebruik van een open source licentie bij de ontwikkeling van nieuwe software is dat er geen geld te verdienen zou zijn op deze manier en dat is gedeeltelijk waar. Het één keer ontwikkelen van software, het daarna eindeloos kopiëren en er geld voor vragen, dat werkt niet meer. Maar je mag nog altijd geld vragen voor de distributie, je mag (installatie) hulp aanbieden (helpdesk), cursussen aanbieden, of adviesuren verkopen. Er blijven dus voldoende middelen over om geld te verdienen.

Index

Auteursrecht, 1

Broncode, 1

Creative Commons, 5

End-Users License Agreement, 1

EULA, 1

Gebruikerslicentie, 1

Licentie

CC, 5